

КРЕАТИВНІ ІНДУСТРІЇ ТА РОЗВИТОК ТУРИЗМУ: ЕКОНОМІЧНІ ПЕРСПЕКТИВИ

CREATIVE INDUSTRIES AND TOURISM DEVELOPMENT: ECONOMIC PROSPECTS

У статті проаналізовано перспективи розвитку креативних індустрій як основного елемента стимулювання експансії індустрії туризму. Окрему увагу приділено впливу креативних індустрій на формування унікальних туристичних продуктів і послуг, які суттєво підвищують привабливість туристичних дестинацій та сприяють залученню інвестицій у регіони. Проаналізовано зв'язки між розвитком креативних індустрій та економічною вигодою для туризму та висвітлено успішні кейси їх застосування, які можуть стати основою для розвитку туристичної сфери в Україні. Основною проблемою є нераціональне використання сучасних творчих ресурсів для підтримки туризму, особливо в умовах глобальної експансії, посилення конкуренції на міжнародному туристичному ринку. Метою дослідження є комплексна оцінка потенціалу креативного сектору у стимулюванні економічного зростання через розвиток туризму та вирішення проблем, з урахуванням викликів сучасного світу.

Ключові слова: креативні індустрії, економіка, туризм, культура, інновації.

The article examines the economic prospects for the development of creative industries as a key factor in the growth of the tourism sector. Particular attention is paid to the influence of creative industries on the formation of unique tourism products and services that significantly increase the attractiveness of tourist destinations, help attract investment to the regions and support the sustainable development of local communities. The article examines the influence of creative industries on the expansion of tourism opportunities, which not only provide economic benefits, but also contribute to the preservation of cultural heritage, the popularization of local traditions and the creation of new forms of interaction between tourists and cultural and historical sites. The article analyzes the relationship between the development of creative industries and the economic benefits for tourism, including the creation of new jobs, market expansion, increased income and increased competitiveness of regions. Examples of successful cases of applying creative approaches in tourism are given, which can become the basis for adaptation and implementation in Ukraine. The issues of infrastructure modernization and the need to create favorable conditions for business development in the tourism sector, which is a key factor in attracting investment, are considered separately. The main problem is the insufficient use of the existing creative potential to support and activate tourism, especially in the context of globalization, which increases competition in the international tourism market and requires the implementation of innovative solutions. The lack of a systematic approach to the integration of creative industries in the tourism sector creates barriers to the full disclosure of their potential. The purpose of the study is a comprehensive disclosure of the potential of creative industries in stimulating economic growth through tourism development, taking into account the challenges of the modern world and the need to integrate innovative strategies. Particular emphasis is placed on adapting world experience to Ukrainian realities to form a competitive tourism product that can meet the needs of a modern tourist and contribute to the sustainable development of regions.

Key words: creative industries, economy, tourism, culture, innovation.

УДК 338.2

DOI: <https://doi.org/10.32782/bses.91-9>

Синиця В.А.

аспірант,
Київський національний університет
технологій та дизайну

Volodymyr Synytsia

Kyiv National University
of Technologies and Design

Постановка проблеми: В сучасних умовах глобалізації та посилення конкуренції на туристичному ринку значний творчий потенціал для підтримки та розвитку туристичної галузі в Україні залишається недостатньо використаним. Креативні індустрії, які можуть стати джерелом створення унікальних туристичних продуктів і послуг, часто системно не інтегруються в стратегії розвитку туризму. Це ускладнює залучення інвестицій, зменшення бар'єрів для бізнесу та використання культурної спадщини як економічного ресурсу. Відсутність інноваційних підходів у туризмі обмежує його здатність сприяти економічному зростанню, створенню робочих місць та популяризації регіонів. Існує потреба у всебічному дослідженні та адаптації креативних індустрій у вирішенні актуальних проблем та подолання цих викликів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останніми роками креативні індустрії привернули значну увагу дослідників як перспективний інструмент для розвитку економіки та підвищення

туристичної привабливості регіонів. Зокрема, дослідження Л. Флоріді та І. Тінаглі присвячені аналізу впливу креативних індустрій на регіональний розвиток та міграцію талантів у межах креативних кластерів, що підвищують культурну й економічну привабливість місцевості [1]. Методологія його досліджень включає кількісний аналіз економічних показників та їх взаємозв'язок із розвитком туристичної інфраструктури

Дослідження, проведені Богдановою А.О., сфокусовані питання креативних індустрій як інноваційної стратегії розвитку культурного туризму. Наголошується, актуальність дослідження полягає в тому, що креативний сектор стає все більш важливою складовою туристичної індустрії. Розвиток креативних індустрій диктується викликами часу, адже вони здатні потужно впливати на культурні процеси у сучасному суспільстві, у тому числі на сферу культурного туризму [2].

В.А. Худавердієва звертає увагу на значення пріоритетних напрямів туризму для сталого

розвитку України відповідно до викликів сьогодення. Автор наголошує, що відновлення туристичної сфери України матиме непросте завдання насамперед в питаннях безпеки, відновлення транспортної інфраструктури та запровадження нової моделі управління туристичною сферою України як на загальнодержавному, так і регіональному рівнях [3].

Враховуючи значні успіхи у вивченні впливу креативних індустрій на туризм, існують певні прогалини в дослідженнях. Зокрема, недостатньо вивчено вплив нових технологій (цифровізація, віртуальна реальність) на розвиток креативного туризму, а також роль креативних індустрій у постконфліктному та кризовому відновленні туристичних дестинацій [4]. Також варто відзначити недостатню кількість досліджень, присвячених аналізу економічної ефективності креативних індустрій у малих містах і сільській місцевості, де туристичний потенціал може залишатися невикористаним.

Постановка завдання. Дослідження економічного потенціалу креативних індустрій для розвитку туристичної галузі, а також оцінка їхнього впливу на підвищення туристичної привабливості регіонів та економічного зростання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Креативні індустрії відіграють важливу роль у економічному розвитку України. Вони є основною частиною креативної економіки та створюють значну кількість робочих місць у таких сферах, як медіа, дизайн, музика, кіно, театр, література та інші. Креативні індустрії формують культурні та креативні продукти, які є основою креативної економіки, а сама креативна економіка надає можливості для розвитку цих індустрій за рахунок інвестицій, політичної підтримки та створення сприятливого середовища для творчої діяльності.

У 2022 році креативні індустрії України зіткнулися із серйозною кризою, спричиненою початком повномасштабної війни та її руйнівним впливом на всі галузі національної економіки. Незважаючи на ці складні обставини, представники креативного сектору продовжують працювати, демонструючи здатність адаптуватися до нових викликів та зовнішніх змін.

У 2022 році Україна експортувала креативні послуги на суму 3,766 млн доларів США, тоді як імпорт склав 724 млн доларів, що забезпечило позитивне сальдо у розмірі 3,042 млн доларів США. За даними Державної служби статистики України, частка креативних послуг у загальному експорті послуг становила 41,1% (у порівнянні з 30,1% у 2021 році). З цієї частки 41,1% основну частину — 40,5% — займають телекомунікаційні, комп'ютерні та інформаційні послуги, тоді як 0,4% припадає на роялті, а 0,2% — на культурні та рекреаційні послуги. Більша частина експорту в секторі

креативних індустрій припадає на IT-галузь, яка спеціалізується на наданні комп'ютерних послуг [5]. Окрім цього, креативні індустрії відіграють важливу роль у підтримці місцевих громад і регіонального розвитку. Вони сприяють формуванню унікальної ідентичності різних регіонів, збереженню культурної спадщини та розвитку творчого потенціалу, що, у свою чергу, підвищує туристичну привабливість країни на міжнародній арені.

Взаємодія креативної економіки та креативних індустрій сприяє економічному зростанню, зниженню безробіття та підвищенню рівня доходів населення. Крім того, розвиток креативних індустрій суттєво впливає на покращення іміджу України на міжнародній арені. Якісна культурна та креативна продукція приваблює іноземних туристів, сприяє зростанню інтересу до української культури, а також формує позитивний бренд країни. Завдяки цьому Україна може стати ще більш привабливою для інвесторів та туристів, що зміцнює її позиції як сучасної, креативної та культурно-багатої держави.

Креативні індустрії дозволяють створювати нові туристичні продукти, які відповідають потребам сучасного споживача, орієнтованого на культурні та емоційні враження. Наприклад, у місті Флоренція що в Італії, розвиток арт-фестивалів та виставок сучасного мистецтва значно збільшує потік туристів, адже вони залучають не лише традиційних туристів, а й тих, хто зацікавлений в культурі та творчості. Аналогічно, творчі тури та майстер-класи в іспанському місті Барселона, що охоплюють дизайн, ремесла та кулінарію, сприяють персоналізованому досвіду подорожей. З цього варто зробити висновок, що індустрії творчості є джерелом стимулу та зростання туризму, створюючи унікальний контент, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності регіонів.

Дослідження економічного впливу креативних індустрій на туризм показують, що вони сприяють підвищенню зайнятості та зростанню доходів у регіонах, де активно використовуються ресурси креативних індустрій. Наприклад, за даними Оксфордського університету, інвестиції в креативний сектор Лондона щороку залучають мільйони туристів та сприяють створенню тисяч робочих місць [6].

Успішні кейси демонструють, що креативні індустрії можуть бути ефективними не тільки у великих містах, але й у невеликих місцевостях та сільських регіонах. Наприклад, у Чорногорському місті Бієло Поле креативні фестивалі та ремісничі майстер-класи залучають туристів у сільську місцевість, де вони мають можливість познайомитись із традиційною культурою та взяти участь у ремісничих процесах. Схожий підхід можна застосувати і в Україні, де багато регіонів мають значний потенціал для розвитку культурного туризму, поєднуючи

його з традиційними ремеслами. Також, приклади даних кейсів здатні допомогти вирішити ще одну важливу проблему пов'язану з «вмиранням» сіл, як важливого культурного прошарку нашого суспільства.

Творчі індустрії відіграють важливу роль у розвитку туристичного сектора, створюючи унікальні продукти та враження для мандрівників. Вони охоплюють широкий спектр областей: від культури та мистецтва до цифрових технологій та гастрономії. Для більш легкої орієнтації у різних творчих галузях, пов'язаних із туризмом, у Таблиці 1 представлено класифікацію основних творчих індустрій у туризмі, які сприяють залученню туристів та популяризації регіонів.

Цифровізація та інноваційні технології здатні суттєво змінити способи взаємодії туристів з культурними та історичними об'єктами, створюючи нові можливості для розвитку креативного туризму. У сучасному світі туристи все частіше бажають отримати унікальний та персоналізований досвід, який неможливо відтворити без використання новітніх технологій. Віртуальна реальність (VR), доповнена реальність (AR), мобільні додатки та цифрові платформи – це потужні інструменти, що дозволяють операторам туристичного ринку розширювати свій вплив, залучати нових відвідувачів та збільшувати їх інтерес до культурних та туристичних товарів.

Використовуючи технології віртуальної та доповненої реальності, туристи можуть зануритися в історичні та культурні об'єкти, не виходячи з дому. Наприклад, VR дозволяє відвідувати музеї, замки, галереї тощо в будь-якій країні світу в реальному часі, що особливо актуально в період пандемій або обмежень на поїздки. В Японії технологія віртуальної реальності вже активно використовується в музеях для створення маршрутів та інтерактивних експозицій. Це дозволяє туристам відчувати фантастичну атмосферу минулої епохи, динамічно відстежувати історичні події та взаємодіяти з віртуальними об'єктами та персонажами. Мета – зробити відвідування закладів культури більш цікавим та інноваційним для молоді,

оскільки молоде покоління зацікавлене в інтерактивному досвіді [7].

В Україні за подібними технологіями можна створити унікальні туристичні маршрути культурно-історичними пам'ятками. Наприклад, можна створити VR-тур українським замком, який дозволить туристам помилуватися копіями історичних інтер'єрів замку, дізнатися про життя минулих епох і поспілкуватися з віртуальними героями.

Такі соціальні мережі, як Instagram, Facebook і TikTok, стають ефективними засобами залучення туристів, особливо молодого покоління. Використовуючи платформу, туристичні напрямки можуть рекламувати свої пам'ятки, публікуючи захопливі фотографії, відео та відгуки відвідувачів. Інфлюенс-маркетинг також є ефективним інструментом просування креативних туристичних продуктів. Запрошуючи відомих блогерів і впливових людей у місця культурного значення та ділячись своїм досвідом із цільовими групами, туристичні організації можуть значно збільшити кількість відвідувачів і викликати інтерес до їхніх пропозицій.

Сучасні цифрові платформи дозволяють збирати великі обсяги даних про туристів, їх переваги, маршрути, тривалість перебування та інші параметри. Використання Big Data та аналітики, туристичні компанії можуть персоналізувати свої послуги. Наприклад, на основі даних про вподобання конкретного туриста можна запропонувати йому індивідуальні маршрути та програми відвідування унікальних туристичних об'єктів, що відповідають його інтересам. Віртуальні тури та онлайн-освітні платформи стають все більш популярними серед туристів, які хочуть дізнатися про культуру та історію країни перед поїздкою. Платформа пропонує віртуальні тури та курси, що дозволяє відвідувачам дізнаватися про визначні пам'ятки, історію та традиції країни за допомогою відео та інтерактивних заходів. Наприклад, платформа Google Arts & Culture надає вам доступ до віртуальних турів музеями по всьому світу [8].

В Україні розвиток такої платформи дозволить туристам краще підготуватися до подорожі, збільшить інтерес до креативних туристичних напрямків

Таблиця 1

Класифікація креативних індустрій у туристичній сфері

Основний напрям	Приклад
Культурний туризм	Музеї та виставки, фестивалі, театральні вистави, культурна спадщина, VR-тури.
Аудіовізуальні та медіа	Туристичні маршрути на основі фільмів, мультимедійні гіді, віртуальні тури.
Дизайн та мода	Туристичний брендинг, сувеніри, креативний одяг, аксесуари, натхненні культурою регіону.
Цифрові технології	AR/VR для екскурсій, мобільні застосунки, інтерактивні ігри для туристів.
Гастрономічний туризм	Кулінарні фестивалі, майстер-класи, дегустації локальних страв.
Ремесла та арт-індустрії	Сувеніри ручної роботи, майстерні, воркшопи з традиційних ремесел.
Музика і перформанс	Живі концерти, вуличні музичні заходи, етномузика, інтерактивні перформанси, організація та хостинг міжнародних змагань та конкурсів.
Екологічний туризм	Еко-арт проекти, екологічні освітні тури, заходи збереження природи.

Джерело: складено автором на основі [5]

і залучить іноземних туристів, які цікавляться культурною спадщиною країни. Враховуючи багату культурну спадщину країни, унікальні природні ресурси та творчий потенціал місцевих громад, в Україні є великий потенціал для розвитку креативного туризму. Однак, незважаючи на численні переваги, індустрія туризму стикається з багатьма проблемами, які перешкоджають її розвитку та ефективному використанню креативних індустрій у туризмі. Нижче ми розглянемо основні виклики та перспективи, які можуть сприяти подальшому розвитку креативного туризму в Україні [9].

Однією з найбільших проблем у розвитку креативного туризму в Україні є обмежені фінансові ресурси та недостатня державна підтримка. Багато територій з високим туристичним потенціалом не мають достатніх ресурсів для розвитку необхідної інфраструктури для залучення туристів. Нерозвинені транспортні мережі, обмежена якість готелів і місць проживання, обмежений доступ до сучасних культурних закладів можуть перешкоджати туристичним потокам.

Вирішення цих проблем потребує збільшення фінансової підтримки з боку держави та місцевих органів влади. Варто розглянути та запровадити програми підтримки культурних та творчих проєктів, інвестувати в інфраструктуру та заохочувати підприємців, які працюють у сфері культури. Досконаліша інфраструктура допоможе залучити туристів до регіонів, що розвиваються, зменшить тиск на популярні туристичні напрямки та стимулюватиме економічне зростання по всій країні.

Малі та середні підприємства відіграють важливу роль у розвитку креативного туризму, пропонуючи унікальні продукти та послуги, такі як тури, майстер-класи та художні виставки. Однак більшість українських малих і середніх підприємств стикаються з певними проблемами щодо залучення інвестицій, що, у свою чергу, обмежує їхній потенціал та можливості для розширення. Для підтримки розвитку креативного туризму необхідно створити сприятливі умови (такі як покращений доступ до кредитів, податкові пільги та створення спеціальних фондів для підтримки творчих стартапів і підприємців). Залучення інвестицій як на національному, так і на міжнародному рівнях сприятиме розвитку бізнесу у креативному секторі та, як наслідок, збільшуватиме кількість цікавих пропозицій для туристів.

Одним із ключових елементів успішного креативного туризму є співпраця між різними суб'єктами ринку, зокрема культурними установами, бізнесом та місцевими громадами. У більшості країн подібне співробітництво сприяє створенню комплексних туристичних продуктів, які поєднують культурно-історичні елементи, місцеву кухню, традиції та мистецтво. В Україні відсутність злагодженої співпраці обмежує потенційні можливості для розвитку креативного туризму. Залучення місцевої

громади також відіграє ключову роль. Він пропонує туристам автентичний досвід і дає їм можливість безпосередньо познайомитися з місцевою культурою та традиціями.

Сучасні тенденції туристичної галузі демонструють значне зростання попиту на цифрові та інноваційні рішення. Інтернет, соціальні мережі, віртуальна реальність, доповнена реальність та мобільні додатки відкривають нові можливості для розвитку креативного туризму. Подібні технології хоч і розвинені в Україні, але недостатньо добре інтегровані в туристичний сектор, обмежуючи можливості просування та залучення міжнародних туристів [10].

Україна має великий потенціал для розвитку креативного туризму, оскільки багата історичними пам'ятками, культурною спадщиною та природними ресурсами. Основою для залучення туристів є організація та проведення унікальних фестивалів, екскурс і ознайомлення з традиційними ремеслами та створення сучасних творчих центрів.

Перспективою розвитку креативного туризму також є залучення міжнародних туристів шляхом створення тематичних маршрутів, присвячених історичним особам, культурним явищам, місцевим особливостям та визначним пам'яткам. Наприклад, маршрути, пов'язані з українськими традиціями, фольклором та гастрономією, приваблять туристів, які хочуть поринути в дослідження культури країни, щоб отримати незабутній досвід. Також, одним із перспективних напрямків варто відмітити розвиток сільського креативного туризму. Це можливість туристам познайомитися з автентичними традиціями та ремеслами певного регіону, адже як відомо сільські місцевості – це вагомий культурний прошарок України, і певна річ все у взаємодії з природою [11].

Висновки. Проаналізувавши економічні аспекти, пов'язані з розвитком туризму в синергії з креативними галузями, можна зробити висновок, що такий союз та поєднання здатні забезпечити стабільний економічний розвиток, підвищити привабливість регіонів серед туристів та сприяти збереженню культурного спадку. Збільшення фінансування креативного сектору посприятиме позитивному впливу на соціальний та економічний розвиток, особливо у сільських місцевостях та регіонах із значним культурним потенціалом, створюючи нові можливості для залучення все більшої кількості туристів та розвитку економіки України.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Флорида Р., Тінаглі І. Європа в творчу епоху. Піттсбург: Центр індустрії програмного забезпечення Carnegie Mellon, 2004. С48. URL : <http://surl.li/lifei>
2. Богданова А. О. Креативні індустрії як інноваційна стратегія розвитку культурного туризму: робота на здобуття кваліфікаційного ступеня бакалавра : спец. 027 Музеєзнавство, пам'яткознавство / наук. кер. С. В. Гаврилюк; Волинський національний

університет імені Лесі Українки. Луцьк 2024. 58 с. URL: <http://surl.li/qpsxha>

3. Худавердієва В. А. Пріоритетні напрями туризму для сталого розвитку України: виклики сьогодення. *Продовольчі системи України: Повоєнне відновлення та забезпечення сталого розвитку*: матеріали Міжнар. науково-практичного форуму, 15–16 травня 2024 р. Харків: ДБТУ, 2024. С. 138–140. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/57738>

4. Синиця В. А. Креативні індустрії, як основа розвитку сучасного світу. Програшмний комітет. 2023. С. 364. URL : <http://surl.li/nolepb>

5. Міністерство культури та стратегічних комунікацій України «Статистичні та аналітичні дані у сфері креативних індустрій». URL: <https://mcsc.gov.ua/news/kreatyvni-industriyi-yih-rol-ta-misce-u-suchasnomu-ukrayinskomu-suspilstvi/> (дата звернення 30.12.2024)

6. Oxford Economics «Економічний вплив». URL: <https://www.oxfordeconomics.com/my-oxford/projects/129086> (дата звернення 30.12.2024)

7. Віртуальна реальність: VR у туристичному секторі. URL: <https://brainberry.ua/uk/newsroom/blog/virtual-reality-vr-in-the-travel-sector> (дата звернення 30.12.2024)

8. Платформа Google Arts & Culture. URL: <https://artsandculture.google.com/?hl=uk> (дата звернення 30.12.2024)

9. ВА Синиця, ІМ Гончаренко. Роль та значення культурно-мистецької галузі та її вплив на підприємницьку діяльність. Імперативи економічного зростання в контексті реалізації глобальних цілей сталого розвитку. КНУТД, 2021р. URL: <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/18669>

10. Зарубіна, А., Онойко, Ю., Щербатюк, Н. (2023). Сучасні тенденції розвитку внутрішнього туризму. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 48. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-32>

11. Діяльність у сфері сільського зеленого туризму, WikiLegalAid. URL: <https://wiki.legalaid.gov.ua> (дата звернення 30.12.2024)

REFERENCES:

1. Floryda R., Tinahli, I.(2004) *Yevropa v tvorchu epokhu* [Europe in the Creative Age]. Pittsburg: Tsentri industrii prohranoho zabezpechennia Carnegie Mellon, pp. 48 . Available at: <http://surl.li/lifei>

2. Bohdanova A. O. (2024) *Kreatyvni industrii yak innovatsiina stratehiia rozvytku kulturnoho turyzmu* [Creative industries as an innovative strategy for the development of cultural tourism] : robota na zdobuttia kvalifikatsiinoho stupenia bakalavra : spets. 027 Muzeiezhnavstvo, pamiat-

koznavstvo / nauk. ker. S. V. Havryliuk ; Volynskiy natsionalnyi universytet imeni Lesi Ukrainky. Luts'k, pp. 58. Available at: <http://surl.li/qpsxha> (in Ukrainian)

3. Khudaverdieva V. A. (2024) *Priorytetni napriamy turyzmu dlia staloho rozvytku Ukrainy: vyklyky sohoden-nia* [Priority areas of tourism for sustainable development of Ukraine: today's challenges]. *Prodovolchi systemy Ukrainy: Povoienne vidnovlennia ta zabezpechennia staloho rozvytku: materialy Mizhnar. naukovopraktychnoho forumu*. Kharkiv: DBTU, pp. 138–140. Available at: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/57738> (in Ukrainian)

4. Synytsia V. A.(2023) *Kreatyvni industrii, yak osnova rozvytku suchasnoho svitu* [Creative industries as the basis for the development of the modern world]. *Prohramnyi komitet*, p. 364. Available at: <http://surl.li/nolepb> (in Ukrainian)

5. Ministerstvo kultury ta stratehichnykh komunikatsii Ukrainy “Statystychni ta analitychni dani u sferi kreatyvnykh industrii” [Statistical and analytical data in the creative industries]. Available at: <https://mcsc.gov.ua/news/kreatyvni-industriyi-yih-rol-ta-misce-u-suchasnomu-ukrayinskomu-suspilstvi/> (accessed December, 30, 2024)

6. Oxford Economics “Ekonomicnyi vplyv” [Oxford Economics “Economic Impact”]. Available at: <https://www.oxfordeconomics.com/my-oxford/projects/129086> (accessed December, 30, 2024)

7. Virtualna realnist: VR u turystychnomu sektori [Virtual Reality: VR in the Tourism Sector]. Available at: <https://brainberry.ua/uk/newsroom/blog/virtual-reality-vr-in-the-travel-sector> (accessed December, 30, 2024)

8. Platforma Google Arts & Culture [Google Arts & Culture Platform]. Available at: <https://artsandculture.google.com/?hl=uk> (accessed December, 30, 2024)

9. VA Synytsia, IM Honcharenko (2021). *Rol ta znachennia kulturno-mystetskoi haluzi ta yii vplyv na pidpriemnytsku diialnist* [The role and importance of the cultural and artistic sector and its impact on entrepreneurial activity]. *Imperatyvy ekonomichnoho zrostantia v konteksti realizatsii hlobalnykh tsilei staloho rozvytku*. KNUTD. Available at: <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/18669> (in Ukrainian)

10. Zarubina, A., Onoiko, Yu., Shcherbatiuk, N. (2023). *Suchasni tendentsii rozvytku vnutrishnoho turyzmu* [Modern trends in the development of domestic tourism]. *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 48. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-32> (in Ukrainian)

11. *Diialnist u sferi silskoho zelenoho turyzmu* [Activities in the field of rural tourism]. WikiLegalAid, Available at: <https://wiki.legalaid.gov.ua> (accessed December, 30, 2024)